

МАКСИМЕНКО Я.А., к.е.н., професор, НТУ «ХПІ»

КАШАРА А.В., студент, НТУ «ХПІ»

ВПЛИВ ПРОЦЕСІВ ТРУДОВОЇ МІГРАЦІЇ НА ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ

Зростання відкритості українського суспільства неминує сприятиме все більшій участі України в міжнародному обміні робочою силою. Розвиток ринкової економіки створює умови, при яких формується ринок праці. Однією з важливих його

особливостей є різке зростання міграційних процесів як усередині країни, так і за її межами.

До причин, що стимулюють зростання територіальної міграції населення належать:

- нестабільність, циклічність економіки і пов'язаний з цим процес безробіття, процеси денационалізації та приватизації, які супроводжуються збільшенням мобільності капіталу, його інтенсивним міжгалузевим і географічним перерозподілом;
- нерівномірність у рівні життя на національному рівні між селянами та городянами та на світовому рівні при порівнянні з розвинутими країнами;
- екологічна ситуація в окремих регіонах;
- інтенсифікація міграційних процесів на національному ґрунті;
- розширення зовнішньоекономічних зв'язків України, а також лібералізація режиму виїзду громадян інших країн;
- політична нестабільність.

Однією з причин, що гостро впливає на процеси міграції України є безробіття, що має в більшій мірі циклічний характер. Так, в Україні, починаючи з 90-х років ХХ століття, спостерігається тенденція до зменшення чисельності працездатного населення практично у всіх галузях професійної діяльності. За методологією МОП в Україні рівень безробіття становив в 2000 р - 11,6%; 2001 г. - 10,9%, в 2007 р. рівень безробіття склав 6,4% працездатного населення, в 2008 р - 6,4%, в 2009 р - 8,8%, що становить 702,7 тис. осіб., в 2010 р - 8,1%. До кінця 2011 року рівень безробіття дещо знизився до 7,9%, в 2012 р - коливався від 7,5% до 7,4%. Надалі ця тенденція продовжувалась, і в 2014 цей показник становив 9,7%, залишившись на такому рівні і у 2016 році[3].

Це стимулює працездатну частину населення до трудової міграції.

Слід зазначити, що на сьогодні трудові мігранти вносять до країни значну частину валютних надходжень, що безперечно є позитивним аспектом.

Але поряд з цим відбувається відтік висококваліфікованих кадрів, що негативно впливає на подальший розвиток країни. Важливу роль відіграє в цьому розвиток іноземних програм навчання талановитих студентів – потенційно сильних фахівців, стажування та працевлаштування у провідних компаніях світу, значно вищі заробітні плати, умови життя, кар'єрний ріст [1].

В той час до країни в'їжджають низькокваліфіковані кадри, в тому числі нелегально. За статистичними даними у 2015 р. в Україні було затримано 1,8 тис. осіб за незаконний перетин кордону, 37% з них становили вихідці з Афганістану. Така проблема є дуже актуальною у світі, бо нелегальна міграція робочої сили має тенденцію до зростання. У США їх чисельність становить 13 млн. за офіційними даними, а за деякими джерелами – досягає 40 млн. Це в основному мексиканці, які працюють в сільськогосподарському секторі. У Японії нелегальних мігрантів менше

300 тис., у Австралії 5 млн [4].

Отже, велика кількість трудових мігрантів, що виїжджають з країни свідчить про стадію спаду в економіці і ще більш негативно впливає на ситуацію. А неконтрольований в'їзд нелегальних мігрантів з низько розвинених країн створює нестачу робочих місць для корінного населення. Тому необхідним для країни є рішення проблеми трудової міграції, перш за все, шляхом забезпечення роботою та гідного рівня життя. Важливим є вирішення проблеми «витікання мізків» не шляхом створення бар'єрів, що перешкоджають виїзду найбільш талановитих співвітчизників, а створення умов, направлених на реалізацію їх потенціалу в своїй країні [2]. Слід звернути увагу на стимулювання притоку такого населення з інших країн. Також необхідним є жорсткий контроль в'їзду трудових мігрантів на легальних умовах.

Список літератури:

1. Максименко Я.А. Зовнішня міграція в Україні: сприяння розвитку чи бар'єр? / Я.А. Максименко, А.О. Талалаєва // Вісник Хмельницького національного університету. – 2012. – Т. 2, № 5. – С. 240 - 244.
2. Максименко Я.А. Миграционные процессы в Украине : проблемы и перспективы / Я.А. Максименко, И.И. Хайло // Вісник Національного технічного університету «ХПІ». – Харків : НТУ «ХПІ», 2014. - № 23 (1066).– С. 40 – 47.
3. Міграційна статистика в Україні на шляхи її удосконалення. [Електронний ресурс]//Офіційний сайт Національного інституту стратегічних досліджень. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/1694/>
4. Рівень безробіття в Україні [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Державної служби статистики України. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
5. Эмиграция из Украины [Электронный ресурс] // Миграционный форум Украины. – 2011г. – Режим доступа: <http://imi.com.ua/obschii/590- immigraciya-v-ukrainu-emigraciya-iz-ukrainy-statistika-fakty.html>.